

Příklad komplexní dohody

o hospodaření v chráněném území

Pavel Pešout, Francesco Kinský dal Borgo, David Lacina

Mnozí vlastníci pozemků ve zvláště chráněných územích usilují řadu let o definování jasných pravidel a podmínek pro své hospodaření. Díky dlouhodobé spolupráci Agentury ochrany přírody a krajiny ČR a Sdružení vlastníků soukromých a obecních lesů se to dnes začíná dařit. Po vytvoření legislativních a formálních podmínek, umožňujících plnohodnotné zapojení vlastníků a hospodářů do realizace opatření ve prospěch ochrany přírody a krajiny, a zavedení veřejnoprávních smluv do praxe, byla navržena první dlouhodobá a komplexní dohoda o způsobu hospodaření pro konkrétní území. Zúčastněnými stranami byla podepsána v srpnu letošního roku.

Veřejnoprávní smlouvy

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR prostřednictvím svých regionálních pracovišť – správ CHKO – běžně uzavírá po dřívějším pilotním ověřování veřejnoprávní smlouvy – dohody o způsobu hospodaření, upravující jak způsob hospodaření, tak poskytnutí příspěvku vlastníkově či nájemci od roku

2012 (PEŠOUT, ŠMÍDOVÁ 2012). Do současnosti jich bylo na území celé ČR uzavřeno již 560 a přibývají další. Podobné smlouvy uzavírají i další orgány ochrany přírody a krajiny.

Možnost uzavírat dohody o péči o chráněná území a hradit finanční příspěvek je zakotvena v zákoně o ochraně přírody a krajiny (ZOPK) již dvacet let (§§ 68 a 69), obecná právní úprava institutu veřejnoprávních smluv

ale dlouhou dobu chyběla. K úpravě došlo až v novém správním řádu (zák. č. 500/2004 Sb.) s účinností od 1. ledna 2006. Zásadní pozitivní posun k uzavírání veřejnoprávních smluv znamenal nález Ústavního soudu z 8. 7. 2010 (Pl. ÚS 8/08, 256/2010 Sb.), obsahující výklad § 68 a § 69 ZOPK (HŮLKOVÁ 2010). Poslední překážkou, kterou bylo třeba odstranit, aby orgány státní ochrany přírody mohly vyplácet finanční příspěvky, bylo vyjasnění souladu s rozpočtovými pravidly (zák. č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů) a v případě AOPK ČR navazující změna pravidel Programu péče o krajinu, představujícího hlavní zdroj financování péče o chráněné části přírody (podrobněji k veřejnoprávním dohodám viz PEŠOUT, ŠMÍDOVÁ 2012).

Vše na jednom papíře

Po úspěšném zavedení institutu veřejnoprávních smluv upravujících způsob hospodaření, zejména ve smyslu dohodnutí aktivních zásahů, zbýval ještě poslední krok – definovat úplný způsob hospodaření na dotčených pozemcích, tedy včetně zdržení se činností, a také specifikace, kdy může vlastník či nájemce při splnění ostatních zákonných podmínek uplatnit nárok na finanční náhradu podle ustanovení § 58 ZOPK.

Vytvoření návrhu první takové dohody bylo spojeno s vytvářením souhrnných doporučených opatření (SDO) pro evropsky významné lokality (EVL). Vytvářením návrhů SDO je pro celé území ČR pověřena Ministerstvem životního prostředí AOPK ČR. Součástí procesu tvorby SDO je také připomínkování dokumentu ze strany významných vlastníků pozemků nacházejících se v konkrétní EVL. Snahou AOPK ČR bylo nejen poskytnout SDO k připomínkování, ale vlastníky do tvorby SDO přímo

Do předmětu smlouvy mezi AOPK ČR a majitelem Kinský dal Borgo, a.s., je také zahrnuta péče o evropsky významnou lokalitu Kost – péče o významnou letní kolonii vrápence malého.

Foto Jan Moček

zapojit, pokud o to projeví zájem. K ověření zapojení soukromých vlastníků do tvorby SDO byla po dohodě Sdružení vlastníků soukromých a obecních lesů (SVOL) a AOPK ČR vytvořena společná pracovní skupina, jejímž cílem bylo ověřit proces na konkrétním území, a to na pozemcích ve vlastnictví společnosti Kinský dal Borgo, a.s. Tato společnost nebyla vybrána náhodou, dlouhodobě se snaží o zavádění principů udržitelného hospodaření a věnuje se péči o přírodní a kulturní dědictví (viz box).

V roce 2012 byly společně zpracovány návrhy SDO pro všechny dotčené EVL. Výsledná podoba reflektovala zájmy ochrany přírody i vlastníka. V roce 2013 společná pracovní skupina zpracovala návrh dohody o způsobu hospodaření pro pozemky a stavby společnosti Kinský dal Borgo, a.s., nacházející se v CHKO Český Ráj. Veřejnoprávní smlouva obsahuje popis způsobu hospodaření i s informací o finanční náhradě (újmě za ztížené hospodaření) a zároveň dohodnuté závazky vlastníka nad rámec jeho zákonných povinností (viz tabulka), včetně finančního příspěvku od orgánu ochrany přírody. V jediném dokumentu jsou tak komplexně upravena všechna potřebná pravidla hospodaření.

Významný mezník

První komplexní dohoda o způsobu hospodaření byla podepsána mezi AOPK ČR (regionálním pracovištěm AOPK ČR – Správou CHKO Český Ráj) a společností Kinský dal Borgo, a.s., dne 16. 8. 2013 na hradě Kost, který je mimochodem také součástí smlouvy (jako EVL pro vrápence malého – viz tabulka). Byla uzavřena na období do konce plat-

Box Společnost Kinský dal Borgo, a.s.

- společnost byla založena v r. 1993
- obhospodařuje 468 ha pozemků zemědělského půdního fondu, 575 ha rybníků, 7 265 ha lesa (pozemků určených pro plnění funkce lesa) – z toho hospodářský les činí 5 541 ha (zbylá plocha tvoří převážně lesy zvláštního určení) – a 218 ha zastavěných ploch.
- významná část majetku společnosti se nachází ve zvláště chráněných územích (největší plocha v CHKO Český Ráj) a dále v evropsky významných lokalitách: EVL Podtrosecká údolí (15 ha PUPFL – LHC Kinský), EVL Údolí Plakánek (67 ha z toho PUPFL – 62 ha LHC Kinský – Kost), EVL Kost (1 ha – ostatní plochy), EVL Chlumeč – Karlova Koruna (19 ha – ostatní plocha), EVL Olešnice (376 ha – PUPFL – LHC Kinský Chlumeč nad Cidlinou), EVL Víno (72 ha PUPFL – LHC Kinský – Chlumeč nad Cidlinou), EVL Žlunice – Skochovice (165 ha – PUPFL LHC Kinský – Chlumeč nad Cidlinou), EVL Žehuňsko (150 ha, z toho PUPFL 9 ha – LHC Kinský – Chlumeč nad Cidlinou)

nosti schváleného lesního hospodářského plánu (LHP) o lesní hospodářský celek (LCK) Kinský – Kost, konkrétně do roku 2021.

Tento právní úkon lze označit za významný mezník v ochraně přírody, a to zejména z těchto důvodů: **1.** V jediném dokumentu se

vlastník zavazuje k činnostem, které bude činit dobrovolně a které povinně (příp. čeho se zdrží), se specifikací podmínek k uplatnění nároku na náhradu vzniklé újmy, a je stanovena výše příspěvku (příp. újmy) od orgánu ochrany přírody, která bude poskytnuta. **2.** Dohoda je dlouhodobá. **3.** Smlouva šetří administrativu na straně vlastníka i orgánu ochrany přírody.

Závěr

Dohody o způsobu hospodaření vznikají ze vzájemné komunikace vlastníka (nájemce) pozemků a orgánu ochrany přírody. Jejich projednáváním a následným uzavíráním se dlouhodobě naplňuje v řadě strategických dokumentů ochrany přírody a krajiny opakované předsevzetí uskutečňovat ochranu přírody a krajiny za účasti vlastníků a hospodářů. Ochrana přírody se pro partnery stává čitelnější, pochopitelnější a předvídatelnější. Je proto třeba institut komplexních a dlouhodobých dohod o způsobu hospodaření v chráněných územích dále rozvíjet.

Poděkování: Za cenné připomínky děkujeme kolegům Kateřině Dostálové, Bohumilu Fišerovi a Janu Mockovi.

LITERATURA

HŮLKOVÁ J. (2010): Ústavní soud podpořil opatření konaná ve prospěch ochrany přírody. *Ochrana přírody* 65 (6): 17-18. – PEŠOUT P., ŠMÍDOVÁ L. (2012): Veřejnoprávní dohody s vlastníky skutečností. *Ochrana přírody* 67 (5):14-16.

P. Pešout a D. Lacina pracují na ředitelství AOPK ČR, F. Kinský dal Borgo je členem představenstva, Kinský dal Borgo, a.s.

Tabulka Činnosti, které jsou předmětem dohody

Činnost	Lokalita	Cíl opatření
ponechávání výstavků a přibližování dřeva lanovkou	PR a EVL Údolí Plakánek a EVL Podtrosecká údolí (I. a II. zóna CHKO)	ochrana vláskatce tajemného
výsadba melioračních a zpevňujících dřevin nad rámec závazného ustanovení v LHP	PR a EVL Údolí Plakánek a EVL Podtrosecká údolí (I. a II. zóna CHKO)	zvýšení biodiverzity a ekologické stability porostů a jejich přiblížení přirozené druhové skladbě
každoroční kosení křovinořezem včetně vyklizení travní hmoty	PR a EVL Plakánek (I. zóna CHKO)	péče o lokalitu upolínu evropského, prstnatce májového a bledule jarní
úklid, odvoz a likvidace trusu netopýrů	EVL Kost (II. zóna CHKO)	péče o letní kolonii vrápence malého

SUMMARY

Pešout P., Kinský dal Borgo F. & Lacina D.: The First Long-term Comprehensive Agreement on Economic Activities in a Specially Protected Area

Many landowners having their lands in Specially Protected Areas have been trying to define clear rules and conditions for their economic activities. Due to a long-term collaboration between the Nature Conservation Agency of the Czech Republic (NCA CR) and Association of Municipality and Private Forest Owners in the Czech Republic (SVOL), the efforts have been becoming to be successful. After setting-up legal and formal conditions allowing adequate involvement of landowners and

land managers into implementing nature conservation and landscape protection measures and after introducing contractual protection into practice, the first long-term and comprehensive agreement on economic activities in a particular area was developed. In August 2013, the agreement was signed by NCA CR's regional branch, the Český ráj/Bohemian Paradise Protected Landscape Area Administration and by Kinský dal Borgo, Inc. The agreement is an important milestone in nature conservation and landscape protection in the country: in the document, the landowner defines which activities shall be carried out voluntarily, which obligatorily and which activities will be avoided by him. The agreement also specifies the conditions for applying for a payment of compensation for damages caused by nature conservation provisions to be paid by a State Nature Conservancy authority and the amount of such a payment is also given. The agreement is valid by 2021.